



ΑΔΕΛΦΑΙ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΤΟΥ
ΑΙ ΠΡΩΤΑΙ ΕΛΛΗΝΙΔΕΣ ΔΙΔΑΚΤΟΡΕΣ

ΑΙ ΠΡΩΤΑΙ ΕΛΛΗΝΙΔΕΣ ΔΙΔΑΚΤΟΡΕΣ

ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

ΑΔΕΛΦΑΙ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΤΟΥ



Α ΗΤΟ ασύγνωστος παράλειψις χρονολογικοῦ καθήκοντος ἐὰν δὲν ἐγνωρίζομεν διὰ τοῦ ἀνά χειρας τόμου τοῦ Ἡμερολογίου εἰς τοὺς ἀπανταχοῦ φίλους καὶ ἀναγνώστας αὐτοῦ τὰς φυσιογνωμίας τῶν δύο δεσποινίδων ἀδελφῶν Ἀγγελικῆς καὶ Ἀλεξάνδρας Παναγιωτάτου, ὅχι μόνον διότι εἰσὶν αἱ πρῶται ἑλληνίδες αἱ τυχοῦσαι διδακτορικοῦ πτυχίου ἐν τῷ ἡμετέρῳ Πανεπιστημίῳ, ἀλλὰ καὶ διότι κατώρθωσαν διὰ τῆς μοναδικῆς εὐφυΐας των καὶ διὰ μελέτης ἀκαταπονήτου νὰ τύχωσι τοῦ ἐπιζήλου βαθμοῦ ἄριστα καὶ νὰ ἐφελκύσωσιν ἀμέριστον τὸν θαυμασμὸν καὶ τοὺς ἐπαίνους τῶν καθηγητῶν των.

Τὸ γεγονός εἶνε ἄξιον ἰδιαίτερας ἀναγραφῆς καὶ θὰ σημειωθῇ ὡς ἀφετηρία νέας κοινωνικῆς ἐξελέξεως τοῦ γυναικείου ἐν Ἑλλάδι φύλου, ἀσχέτως πρὸς τὸ ζήτημα ἀν' ἡ χειραφεσία τῆς γυναικὸς — καὶ ἐννοοῦμεν τοιαύτην ἐδῶ τὴν εἰς εὐρύτερον κοινωνικὸν κύκλον ὄρασιν αὐτῆς — εἶνε συμφορωτέρα διὰ τὴν κοινὴν εὐπραγίαν, ἢ ἡ ἀποκλειστικὴ θέσις τῆς ἐν τῷ οἴκῳ, ὡς ἀκοιμήτου σεμνῆς Ἑστιάδος.

Τὸ ἀληθές εἶνε ὅτι αἱ ἀδελφαὶ Παναγιωτάτου κατέδειξαν παρ' ἡμῖν τί δύναται νὰ ἐπιτελέσῃ ἡ λεπτὴ καὶ εὐαίσθητος γυναικεία φύσις, ὅταν ποδηγετουμένη προσηκόντως, ὀπλισθῇ μὲ θέλῃσιν ἰσχυράν καὶ μὀρφωσιν ἀρτίαν καὶ σπουδῇ ἐνδεδεχῆ, συμβαλλούσης καὶ ποῖας τινος ἐμφύτου κλίσεως καὶ ροπῆς. Δεκατριετῆς μόλις ἡρίστευσαν ἐν τῷ Ἀρσακείῳ ἀξιώθεισαι τοῦ διδασκαλικοῦ πτυχίου. Μεθ' ὃ, φοιτήσασαι ἐν τῇ σχολῇ τῶν Καλογραϊῶν, προσῆλθον εἰς τὴν Γαλλικὴν Ἀκαδημίαν καὶ ἔτυχον τοῦ διπλώματος τῆς Γαλλικῆς ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ κ. Ὁμόλ. Ἐἶτα διδαχθεῖσαι τὰ ἐγκύκλια μαθήματα ὑπὸ ἰδιαίτερων καθηγητῶν, προσῆλθον εἰς τὸ Βαρσάκειον Λύκειον καὶ ἔτυχον τοῦ γυμνασιακοῦ ἀπολυτηρίου, μεθ' ὃ ἐνεγράφησαν εἰς τὴν Ἱατρικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου. Εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τὸ ἐπιστημονικὸν των στάδιον προοιωνίσθη αἰσίον, διότι εἰς τὴν μύησιν τῆς θείας τοῦ Ἀσκληπιοῦ

τέχνης ἐπεδόθησαν οὐγὶ ἐξ ἀπλῆς ἰδιοτροπίας ἢ ματαιοφροσύνης, ἀλλ' ἐν πλήρει συνκισθήσει καὶ μὲ τὸν ἱερόν ἐκείνον ἔρωτα καὶ τὴν ἄσβεστον ἀφροσύνην τῶν ἀληθινῶν ἐργατῶν πάσης ἐπιστήμης καὶ τέχνης. Καὶ διὰ τοῦτο, ὅταν ἐν ἔτος ἀπὸ τῆς φοιτήσεώς των προσῆλθον πρὸς ἐξέτασιν εἰς τὰ γενικά μαθήματα, εἰνήσαν τὴν ἐκπλήξιν τῶν καθηγητῶν διὰ τὴν ἀγγίνοιαν καὶ τὴν ἀπαράμιλλον ἐπίδοσίν των, ἥτις θὰ ἠδύνατο νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ὑπόδειγμα καὶ εἰς τοὺς ἄρρενας συναδέλφους των.

Ἄλλ' ἰδίως ἡ 20 Δεκεμβρίου 1896 θὰ ἀποτελέσῃ ἀξιοσημεῖον σταθμὸν εἰς τὰ χρονικά τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου καὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς γυναικὸς ἐν Ἑλλάδι, καθ' ἣν ἐνεφανίσθησαν αἱ νεαραὶ ἀδελφαὶ Παναγιωτάτου, ὅπως ὑποστῶσι τὴν διδακτορικὴν δοκιμασίαν. Ἡ αἰθουσα ἦτο ἐκτάκτως κατάμεστος Ὅλοι σχεδὸν οἱ καθηγηταὶ καὶ οἱ φοιτηταὶ τῆς σχολῆς συνωστιζόντο μέχρι ἀσφυξίας. Καὶ αἱ δύο δεσποινίδες, ἀφελέστατα, μὲ τὴν ἡρεμίαν ἐκείνην καὶ τὴν διαύγειαν τῆς ἀντιλήψεως, ἣν προσδίδει ἡ ἐπὶ τὴν ἰδίαν ἀξίαν πεποίθησις, οὐδαμοῦ προτέκοψαν, εἰς οὐδὲν ζήτημα ἐφάνησαν ἐνδοιάζουσαι, ἀλλ' εἰς ἐκάστην ἐρώτησιν τοῦ ἐξετάζοντος ἐπλημμύριζεν ἡ γυνῶσις, ἡ ὀξύνοια. τὸ ἐπιστημονικὸν των τάλαντον. Καὶ λέγεται, ὅτι σπανίως διεξήχθησαν αὐστηρότεραι ἐξετάσεις ἐν τῇ ἰατρικῇ Σχολῇ ὅσον τὴν ἡμέραν ἐκείνην. Διὰ νὰ ἐννοηθῇ δὲ ὁ θρίαμβος τῶν ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν πρωτοφανῶν τούτων ἐξετάσεων, ἀρκεῖ νὰ παραθέσωμεν ὧδε τὴν ἐξῆς χαρακτηριστικὴν προσλαλίαν, ἣν ὁ κοσμήτωρ τῆς Σχολῆς ἀπηύθυνεν ὁμοῦ μὲ τὴν ἀναγγελίαν τῆς ἐπισήμου ἀναγορεύσεώς των

« Δεσποινίδες,

Διὰ τῶν σημερινῶν ἐξετάσεών σας ἡ θέσις τῆς γυναικὸς κατὰ πολὺ ἀνυψοῦται καὶ ἀποδεικνύεται, ὅτι ἡ γυνή, τὴν ὁποίαν ὁ ἀνὴρ διὰ τῶν ἰσχυρῶν αὐτοῦ μυῶνων ἐζήτησε νὰ ὑποτάξῃ καὶ νὰ κρατῇ ὑποδεστέραν του, ἔχει τὴν αὐτὴν δύναμιν πνεύματος, δύναται νὰ δώσῃ τοὺς αὐτοὺς ἐπιστημονικοὺς καρπούς καὶ νὰ τύχῃ τῶν αὐτῶν ἐπιτημονικῶν τίτλων. Ἐτι δὲ διὰ τῆς φοιτήσεώς σας ἀποδεικνύεται, ὅτι τὸ ἡμέτερον Πανεπιστήμιον, τὸ ὁποῖον ἀδίκως διασύρεται, ἀποτελεῖ πυρῆνα μορφώσεως καὶ πολιτισμοῦ ἀντάξιον καὶ ἴσως ὑπέρτερον τῶν διαστημάτων τῆς Εὐρώπης Πανεπιστημίων, τῶν ἀδίκως θεωρουμένων ὡς ἀποκλειστικῶν κέντρων πολιτισμοῦ, καθ' ὅτι οἱ ὑμέτεροι συναδέλφοι κ. κ. φοιτηταὶ καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ φοιτήσεώς σας, σὰς ὑπεστήριξαν παραχωροῦντες ὑμῖν τὰς καλλιτέρας καὶ προσφορωτέρας θέσεις πρὸς εὐχεροτέραν ἀκρόσιν καὶ ἀντιλήψιν τῶν διδασκομένων. Σήμερον δ' ἔτι παρακολουθοῦντες μέχρι τέλους τὰς

σπουδὰς ὑμῶν ἐξ ἴσου χαίρουσιν ἐπὶ τῇ λαμπρᾷ ὑμῶν ἐπιτυχίᾳ.
 Ἐγὼ δὲ ὁ κοσμητὼρ τῆς Σχολῆς ἀπὸ καρδίας συγχαίρω ὑμᾶς καὶ
 ἀπονέμω ὑμῖν τὸν τίτλον διδάκτορος μετὰ τὸν βιβλίον πεμφθῆναι
 «Ἄριστα».

Αἱ ἀδελφαὶ Παναγιωτάτου εἶνε νεώταται· ἡ Ἀγγελικὴ μόλις
 εἴκοσι τριῶν καὶ ἡ Ἀλεξάνδρα εἴκοσιν ἑνὸς ἐτῶν. Κατάγονται ἐκ
 Κεφαλληνίας. Ἦδη, ἀπὸ τοῦ παρελθόντος Ὀκτωβρίου, συμπλη-
 ροῦσι τὰς ἰατρικὰς τῶν σπουδῶν ἐν ταῖς κλινικαῖς τῆς Βιέννης
 καὶ ὑπὸ τὰς ὁδηγίας τῶν αὐτοῦ πατριαρχῶν τῆς ἰατρικῆς, τὴν
 ὁποίαν δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι θὰ τιμῆτωσιν ἐπαξίως, ὡς ἐτίμησαν
 ἤδη τὸ φύλον, εἰς ὃ ἀνήκουσι καὶ τὸ ἐλληνικὸν ὄνομα, ὅπερ φέ-
 ρουσιν.

ΣΚΟΡΠΙΑ ΚΟΚΚΑΛΑ

ΜΕ τὸ κεφάλι ξέσκεπὸ, με σταυρωμένα χέρια
 στέκει ὁ γυιὸς δακρῦζοντας, ἔμπρὸς ἑστάνοιγμένο μνήμα
 ὁ νεκροθάπτῆς σιωπηλὸς τὸ χῶμα ἀνασκαλαύει
 δίπλα προσεύχεται ὁ παπᾶς καὶ κλαίει τὸ κυπαρίσσι.

Ἄπὸ τὸ βάθος σέρνεται ἔς τ' ἄστρο τῆς ἡμέρας πάλι
 τὸ χρυσομένο φέρετρο, μαῦρο, σαθρό, λυωμένο.
 Τ' ἀνοίγουν, σκόρπια κόκκαλα λυμένα ἀπ' τοὺς ἀρμούς των
 τὸν ἄνθρωπον ποῦ βάσταξαν με πίκρα μαρτυροῦνε.

Ἦτανε μᾶνα μιὰ φορὰ ποῦ βάσταξε στὰ σπλάχνα
 τὸ νεῖο ποῦ τόρα κλαίγοντας φιλά τὴν ἄσπρη κἀρα·
 Ἦτανε σῶμα με ζωὴ! καὶ τόρα ποιὸς μαντεύει,

ἀπ' τὸ γυμνὸ τὸ σκέλεθρο ποῦ θυμιατοῦν καὶ πλένουν,
 τὸ βλέμμα τὸ χαϊδευτικὸ, τὸ χρυσολόγο στόμα,
 τὴ μᾶνα τὴν ἀτίμητη, με τὴ χρυσὴ καρδιά της;

Ἄπὸ τῆς «Νύχτες».